

• علوم •

۷۳	درس هفتم: دوستان ما	۶	درس اول: زنگ علوم (گردش در باغ)
۷۶	درس هشتم: از همه مهربان‌تر	۸	درس دوم: هوای سالم، آب سالم
۷۸	درس نهم: زیارت	۱۱	درس سوم: زندگی ما و گردش زمین ۱
۸۱	درس دهم: هنرمند	۱۴	درس چهارم: زندگی ما و گردش زمین ۲
۸۴	درس دوازدهم: فردوسی	۱۹	درس پنجم: پیام رمز را پیدا کن ۱
۸۷	درس سیزدهم: ایران زیبا	۲۲	درس ششم: پیام رمز را پیدا کن ۲
۹۰	درس چهاردهم: پرچم	۲۶	درس هفتم: اگر تمام شود ...
۹۳	درس پانزدهم: نوروز	۳۰	درس هشتم: بسازیم و لذت ببریم!
۹۶	درس شانزدهم: پرواز قطره	۳۲	درس نهم: سرگذشت دانه
۹۹	درس هفدهم: مثل دانشمندان	۳۷	درس دهم: درون آشیانه‌ها

• ریاضی •

۱۰۳	فصل اول: عدد و رقم	۴۱	درس یازدهم: من رشد می‌کنم
۱۱۳	فصل دوم: جمع و تفریق اعداد دورقمی	۴۴	درس دوازدهم: برای جشن آماده شویم
۱۲۳	فصل سوم: اشکال هندسی	۴۸	درس سیزدهم: بعد از جشن
۱۳۲	فصل چهارم: عددهای سه‌رقمی	۵۲	درس چهاردهم: از گذشته تا آینده (نان)

• فارسی •

۱۴۲	آزمون نوبت اول	۵۶	درس اول: کتاب‌خانه‌ی کلاس ما
۱۴۴	فصل پنجم: اندازه‌گیری	۵۸	درس دوم: مسجد محله‌ی ما
۱۵۰	فصل ششم: جمع و تفریق اعداد سه‌رقمی	۶۱	درس سوم: خرس کوچولو
۱۶۱	فصل هفتم: کسر و احتمال	۶۴	درس چهارم: مدرسه‌ی خرگوش‌ها
۱۶۸	فصل هشتم: آمار و نمودار	۶۷	درس پنجم: چوپان درست کار
۱۷۶	آزمون نوبت دوم	۷۰	درس ششم: کوشا و نوشا
۱۷۸	پاسخ‌نامه‌ی تشریحی		

درس نامه

هوا

انسان‌ها، جانوران و گیاهان برای زندگی به آب و هوای سالم نیاز دارند. تمام موجودات زنده برای نفس کشیدن به هوای سالم احتیاج دارند. دود خودروها و کارخانه‌ها هوا را آلوده می‌کند. به همین دلیل هوای شهرهای بزرگ از هوای شهرهای کوچک و روستاها آلوده‌تر است. هوای آلوده باعث بیماری تنفسی در انسان و مرگ جانوران و پژمردگی و خشک شدن گیاهان می‌شود.

گیاهان به کاهش آلودگی کمک می‌کنند، می‌توانیم با کاشتن نهال، استفاده از وسایل نقلیه عمومی به جای خودروی شخصی و انتقال کارخانه‌ها به بیرون از شهر، در پاکیزه نگه‌داشتن هوا کمک کنیم.

آب

همه‌ی موجودات زنده برای ادامه‌ی حیات و رشد کردن به آب سالم نیاز دارند. انسان برای کارهایی، مانند آشامیدن، حمل و نقل، شست و شو، تفریح، تولید برق، کشاورزی و ... به آب نیاز دارد.

شست و شو

حمل و نقل

آشامیدن

کشاورزی

تولید برق

تفریح (شنا)

جانوران نیز برای آشامیدن و شست و شو به آب نیاز دارند.

بعضی گیاهان و جانوران در آب زندگی می‌کنند.

اگر آب رودخانه خشک یا آلوده شود، جاندارانی که در آب زندگی می‌کنند از بین می‌روند.

پس برای داشتن آب سالم:

۱ باید از ورود فاضلاب کارخانه‌ها و خانه‌ها به داخل آب جلوگیری کنیم.

۲ درون آب زباله نریزیم.

توجه آب رودخانه، بهداشتی و قابل آشامیدن نیست، برای همین باید آن را تصفیه کرد.

مراحل تصفیه‌ی آب :

۱ انسان‌ها با بستن سد در مسیر رودخانه آب را پشت آن جمع می‌کنند.

۲ آب پشت سد را به تصفیه‌خانه هدایت می‌کنند.

۳ مواد اضافی و گل و لای آب توسط صافی‌ها گرفته می‌شود.

۴ به کمک مواد ضدعفونی‌کننده، آب را ضدعفونی می‌کنند تا میکروب آب از بین برود.

۵ آب آشامیدنی از تصفیه‌خانه به سمت لوله‌کشی آب در منازل هدایت می‌شود.

صرفه‌جویی در مصرف آب :

۱ هنگام حمام کردن، مسواک زدن، شستن دست

و صورت و ... به اندازه از آب استفاده کنیم و آن را یکسره باز نگذاریم.

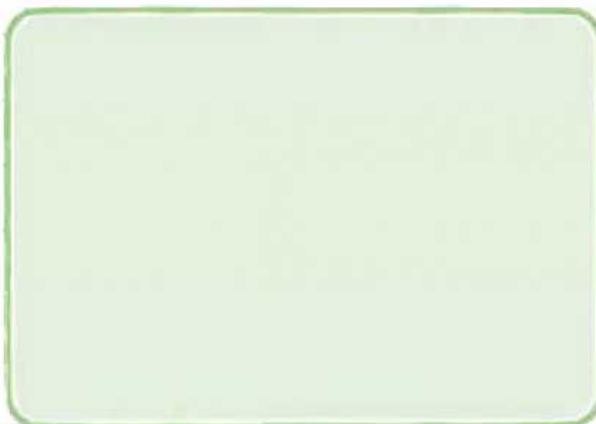
۲ از آب آشامیدنی و تصفیه‌شده برای شستن

ماشین و حیاط خانه استفاده نکنیم.

پرسش‌ها

۱ درون کادرهای سبز، دو نمونه از کارهای انسان که باعث آلوده شدن هوا و درون کادرهای صورتی، دو

نمونه از کارهای انسان که باعث آلوده شدن آب می‌شود را نقاشی کن.

۲ برای داشتن آب آشامیدنی و سالم، کارهایی که در زیر آمده است انجام می‌شود. آن‌ها را به ترتیب داخل ستاره‌ها شماره گذاری کن.

در تصفیه‌خانه برای از بین بردن میکروب‌ها موادی را به آب اضافه می‌کنند. ★

آب پشت سدها وارد تصفیه‌خانه می‌شود. ★

آب پاکیزه و سالم با لوله به شهر یا روستا فرستاده می‌شود. ★

آب رودها در پشت سد جمع می‌شود. ★

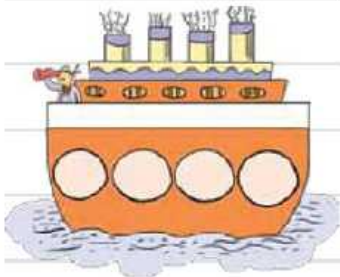
آب رودخانه را در تصفیه‌خانه از صافی عبور می‌دهند تا گل و لای آن را بگیرند. ★

۳ با توجه به موارد خواسته شده، پاسخ‌های درست را بنویس.

الف) چهار مورد از استفاده‌ی انسان از آب:

..... (۱) ..... (۲)

..... (۳) ..... (۴)

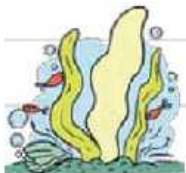
ب) سه مورد از استفاده‌ی جانوران از آب:

..... (۱) ..... (۲)

..... (۳)

پ) استفاده‌ی گیاهان از آب:

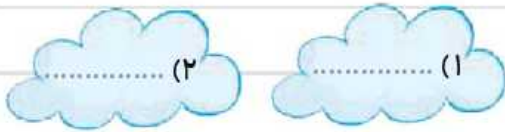
۴ آلودگی هوا چه ضررهایی برای انسان، جانوران و گیاهان دارد؟

• انسان:

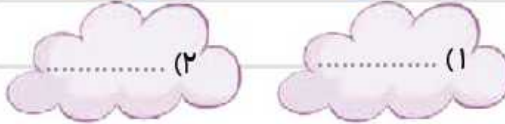
• جانوران:

• گیاهان:

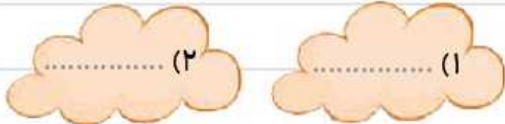
۵ با توجه به آنچه تاکنون آموختی، به پرسش‌های زیر پاسخ بده.

الف) چه چیزهایی باعث آلودگی هوا می‌شود؟

ب) دو راه برای کم کردن آلودگی هوا بنویس.

پ) دو راه برای درست مصرف کردن و صرفه جویی در آب را بنویس.

درس نامه

زمینی که ما روی آن زندگی می‌کنیم، مانند توپ، گرد است که به آن کره‌ی زمین می‌گویند. کره‌ی زمین دائماً در حال حرکت است. (هم به دور خود و هم به دور خورشید)

شب و روز

همیشه یک طرف کره‌ی زمین رو به خورشید است. قسمتی از کره‌ی زمین که رو به خورشید است روشن می‌شود، به این حالت **روز** می‌گوییم. قسمتی از کره‌ی زمین که پشت به خورشید است تاریک است، به این حالت **شب** می‌گوییم.

☀ کره‌ی زمین به دور خودش می‌چرخد. با چرخش کره‌ی زمین به دور خودش **روز و شب** به وجود می‌آیند.

کره‌ی زمین هر **۲۴ ساعت**، یک بار به دور خود می‌چرخد. به این **۲۴ ساعت یک شبانه‌روز** می‌گویند.

☀ کره‌ی زمین در حالی که به دور خودش می‌چرخد،

هر **۳۶۵ روز** یک بار هم، به دور خورشید می‌چرخد.

☀ گرمای هوا در ساعت‌های مختلف روز یکسان نیست.

معمولاً صبح‌ها و عصرها، خنک‌تر از ظهرهاست.

7 به آخر کدام یک از کلمه‌های زیر می‌توان «ای» اضافه کرد؟ بادکنک آن را رنگ کن.

8 در جاهای خالی کلمه‌های مناسب بنویس.

الف) پرنده + ای ..... (ب) ..... + پنجره‌ای

ب) گروه + ی ..... (ت) ..... + کلاهی

درس نامه

وقتی «با» به ابتدای بعضی از کلمه‌ها اضافه می‌شود، کلمه‌ی جدیدی ساخته می‌شود که معنای «داشتن» یا «دار بودن» می‌دهد؛ یعنی کسی یا چیزی آن کلمه یا ویژگی را در خود دارد.

مثال با + هنر ← باهنر یعنی کسی که هنر دارد.

با + صدا ← باصدا یعنی چیزی که صدا دارد.

نشانه‌ی «و» در جدول الفبا صداهای مختلفی دارد.

نشانه‌ی «و» در برخی از کلمات و ترکیب‌ها صدای (ا) می‌دهد.

مثال خورشید - خوردن - دوباره - حوله - خوش‌مزه - موز - بیست و پنج - رفت‌وآمد

نشانه‌ی «و» در برخی از کلمات صدای (او) می‌دهد؛

مثال مورچه - کوه - تور - راسو - روستا - عروسک - رودخانه - گروه - طوطی

نشانه‌ی «و» در برخی از کلمه‌ها همان حرف (واو) است و صدای خود را دارد؛

مثال موفق - وحشت - سواد - ورزش - وزیر - مواظبت - تفاوت -

هوایما - وحید

گاهی نشانه‌ی «و» صدایی ندارد و خوانده نمی‌شود؛ مانند:

مثال استخوان - خواهش - خواهر - خوابیدن - خواستن - گیاه‌خوار

پرسش‌ها

۱ با توجه به متن درس، جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کن.

..... مسجد پر از آب بود. وقتی به مسجد می‌آیم از ..... یکدیگر

باخبر می‌شویم و با ..... می‌توانیم کارهای بزرگی انجام بدهیم. من

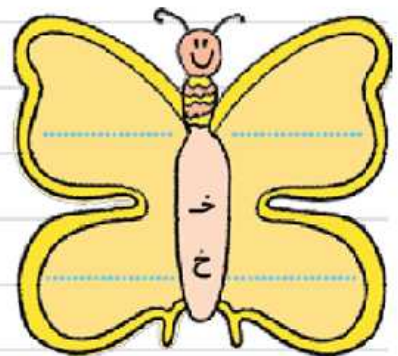
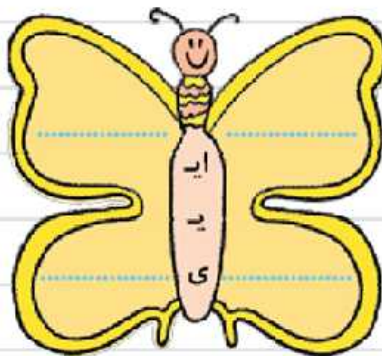
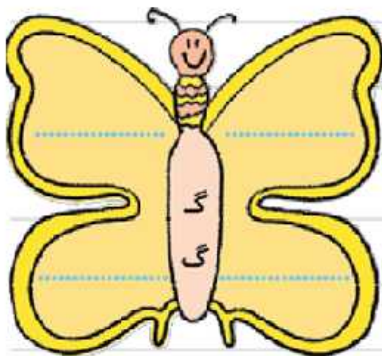
..... فکر می‌کردم مردم برای ..... به مسجد می‌آیند.

۲ با مرتب کردن کلمه‌های درهم‌ریخته، جمله‌ی معنادار بساز.

الف) همکاری تشکر کرد کسانی از کرده بودند امام جماعت که

ب) بسیار مردم ما بودند خوش حال محله‌ی

۳ برای هر نشانه ۴ کلمه از متن درس پیدا کن و روی بال پروانه‌ها بنویس.

۴ حروف درهم ریخته‌ی زیر را مرتب کن و کلمه بساز.

۵ مانند نمونه ترکیب کن و معنی هر کدام را بنویس.

با + ادب = باادب: کسی که ادب دارد.

با + نظم = ...

با + دقت = ...

با + سلیقه = ...

۶ در ترکیب‌های زیر نشانه‌ی «و» را در وسط دو کلمه، با صدای «و» بخوان و با هر کدام جمله بساز.

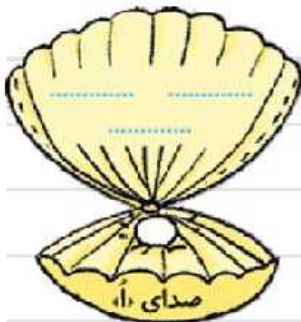
(الف) خواهر و برادر:

(ب) شیرینی و شربت:

(پ) بیست و شش:

۷ با توجه به صدای نشانه‌ی «و» هر یک از کلمه‌های داده‌شده را در صدف مربوط به خودش بنویس.

گروهی - خورد - برویم - خواهر - موش - روان - خودکار - خواهش - نوشت - خواست - گوش - تو

۸ جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کن.

(الف) به کسی که از چیزی خبر دارد ..... می‌گویند.

(ب) ..... یعنی کسی که حوصله دارد.

(پ) به چیزی که ارزش دارد ..... می‌گویند.

(ت) ..... یعنی کسی که حجاب دارد.

درس نامه

وقتی «بی» به ابتدای بعضی از کلمه‌ها اضافه شود، کلمه‌ی جدیدی ساخته می‌شود که معنی «نداشتن» می‌دهد؛ یعنی کسی یا چیزی آن کلمه یا ویژگی را در خود ندارد.

مثال بی + سلیقه ← بی‌سلیقه: یعنی کسی که سلیقه ندارد.

بی + مزه ← بی‌مزه: یعنی چیزی که مزه ندارد.

در پایان بیشتر جمله‌ها نقطه (.) می‌گذاریم.

مثال من هر روز به مدرسه می‌روم.

هر وقت در جمله‌ای نیاز به مکث بود، از ویرگول استفاده می‌کنیم. ویرگول نشان می‌دهد که دو قسمت

جمله به هم ربط دارند.

مثال به مدرسه که می‌روم، دوستانم را می‌بینم.

وقتی از کسی سؤال می‌پرسیم، در آخر جمله علامت پرسش (?) می‌گذاریم.

مثال آیا درس‌هایت را خوانده‌ای؟

بعضی وقت‌ها، لحن کلام ما، جمله را پرسشی می‌کند.

مثال امروز هوا سرد است.

در بیشتر جمله‌های پرسشی، از کلمه‌های پرسشی، مانند: چرا، آیا، چگونه و کدام استفاده می‌شود.

چگونه می‌توانم شعر بخوانم؟

چرا امروز دیر آمدی؟

آیا امروز کتاب خواندی؟

کدام روز ورزش داریم؟

پرسش‌ها

۱ با کلمه‌های داخل برکه، جمله‌ها را کامل کن.

(الف) خرس کوچولو باید ..... کند تا دوباره سالم و شاداب شود.

(ب) میکروب‌ها ..... خطرناکی هستند.

(پ) خرس کوچولو ..... و بی‌حوصله به راه افتاد.

(ت) او غسل‌ها را با همان دست‌های ..... خورد.

۲ با مرتب کردن کلمه‌های به هم ریخته جمله‌ی معنادار بساز.

(الف) زندگی - میکروب‌ها - کنیف - می‌کنند - جاهای - در

(ب) تا - استراحت - دوباره - شاداب - کنی - شوی - سالم - و - باید

(پ) دست‌هایمان - ما - را - غذا - باید - قبل - خوردن - از - بشوییم

۳ با توجه به متن درس، عبارتهای مناسب را به هم وصل کن.

• همیشه خود را پاکیزه نگه داریم.

• با میکروب‌ها بجنگد.

• میکروب‌ها در جاهای کنیف زندگی می‌کنند.

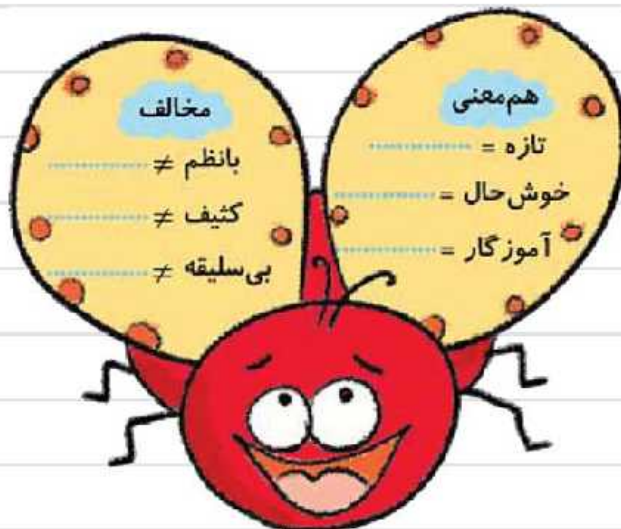
• خرس کوچولو تصمیم گرفت

• خرس کوچولو شنیده بود

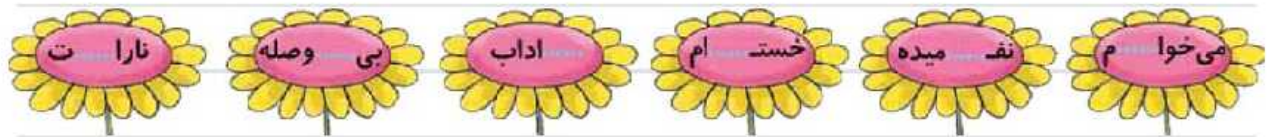
• برای جنگیدن با میکروب‌ها بهتر است

۴ کلمه‌های خواسته شده را در بال‌های کفش‌دوزک بنویس.

۵ جاهای خالی را با نشانه‌ی مناسب پر کن و کلمه‌ی کامل‌شده را بخوان.

۶ مانند نمونه، کلمه‌ی درون کندو و جمله‌ی هم‌معنی آن را یک رنگ کن.

۷ در پایان جمله‌ها نقطه (.) و یا علامت پرسش (?) قرار بده.

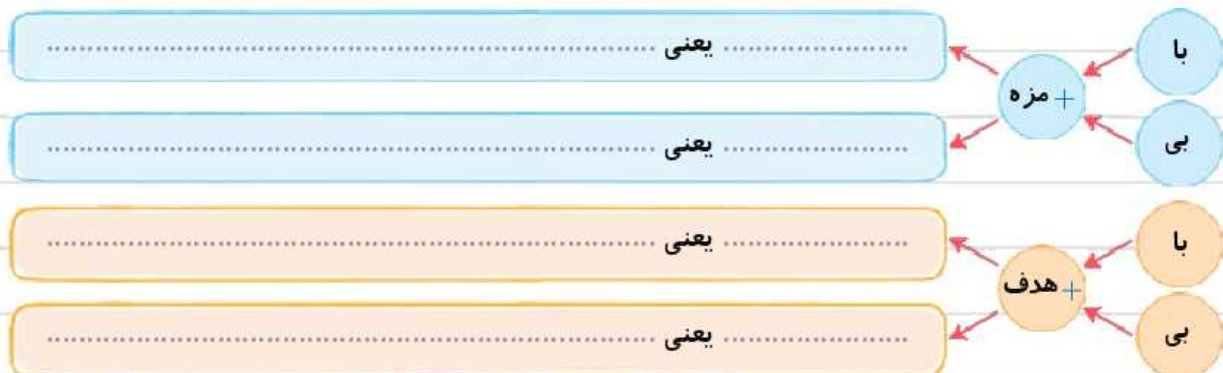
(الف) چرا دیروز به کتاب‌خانه نرفتی

(ب) آزاده با دوستش به مدرسه آمد

(پ) میکروب‌ها کجا زندگی می‌کنند

(ت) خرس کوچولو خیلی خسته شده بود

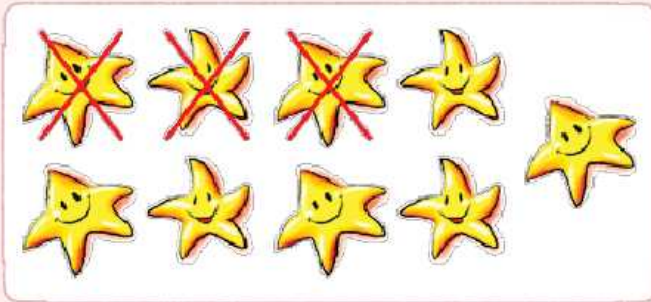
۸ به هر یک از کلمه‌های زیر یک بار «با» و یک بار «بی» اضافه کن و معنای آن‌ها را بنویس.

درس اول: عدد و شمارش

برای این که تعداد شکل‌ها یا اشیا را پیدا کنیم، آن‌ها را به روش زیر شمارش می‌کنیم:
 ۱- همه‌ی شکل‌ها را به ترتیب می‌شماریم و بعد از شمارش هر شکل آن را خط زده و کنار می‌گذاریم.

۲- هر شکلی را فقط یک بار می‌شماریم.
 ۳- آخرین عدد، تعداد شکل‌ها یا اشیا را نشان می‌دهد.

در تصویر مقابل، تعداد ستاره‌ها را می‌شماریم. هر ستاره‌ای را که می‌شماریم روی آن خط می‌زنیم تا بیشتر از یک بار شمرده نشود. تعداد ستاره‌ها ۹ تا است.

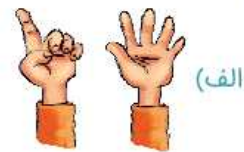
مثال هر کدام از شکل‌ها چه عددی را نشان می‌دهند؟

(پ) ۱۰

(ب) ۷

(الف) پاسخ ۶

پرسش‌های درس ۱

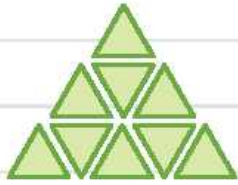
۱ در شکل زیر چندتا آبنبات وجود دارد؟ تعداد آن‌ها را بنویس.

تعداد آبنبات‌ها: .....

۲ هر شکل را به عددی که نشان می‌دهد، وصل کن.

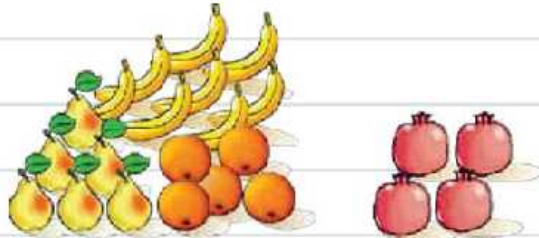
۷

۹

۸

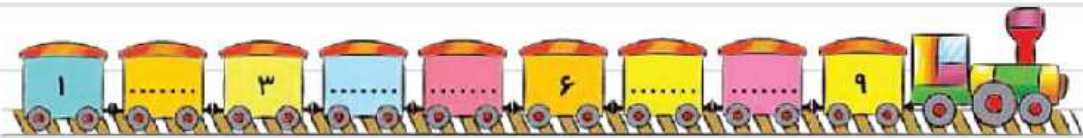
۵

۳ در شکل زیر، تعداد میوه‌ها را با کشیدن چوب‌خط بشمار و با عدد بنویس.

////	۴		

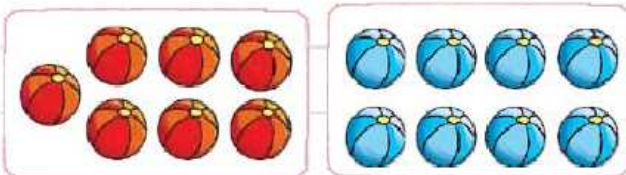
۴ در جاهای خالی عدد مناسب بنویس.

۵ در محور اعداد زیر، به جای مربع‌ها، اعداد مناسب بنویس.

۶ حدس بزن تعداد توپ‌های آبی بیشتر است یا قرمز؟

با توجه به شکل، عبارت زیر را کامل کن و از دو طرف بخوان:

درس دوم: اعداد دورقمی

برای این که راحت تر تعداد اشیا یا شکل ها را شمارش کنیم، آن ها را دسته بندی می کنیم.
در شکل زیر، برای شمارش تعداد هندوانه ها، دسته های ۱۰ تایی درست می کنیم:

۲ تا دسته ی ۱۰ تایی

۴ تا یکی

ده تایی	یکی
۲	۴

تعداد هندوانه ها ۲۴ تا است. ۲۴ به حروف به صورت «بیست و چهار» خوانده می شود.

به عددی مثل ۲۴، عدد دورقمی می گوئیم. رقم ۴ را، رقم **یکان** و رقم ۲ را، رقم **دهگان** می نامیم.

۲۴
رقم دهگان   رقم یکان

ده تایی	یکی
۲	۴
رقم دهگان	رقم یکان

عددهای ده تایی به صورت زیر خوانده می شوند:

۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰
ده	بیست	سی	چهل	پنجاه	شصت	هفتاد	هشتاد	نود

با عددهای ۵ و ۶، اعداد دورقمی بنویسید.

۵۵ - ۶۶ - ۶۵ - ۵۶

با عددهای ۵ و ۶، چهار عدد دورقمی می توانیم بنویسیم:

در بین این عددها، ۵۵ و ۶۶، اعدادی هستند که رقم های آن ها تکراری است.

پرسش های درس ۲

در هر قسمت، جدول را کامل کن و سپس تعداد شکل ها را بنویس.

(الف)

ده تایی	یکی
.....	.....
.....	.....

به عدد: .....

به حروف: .....

ب)

دهتایی	یکی
.....	.....

 به عدد: .....

به حروف: .....

پ)

دهتایی	یکی
.....	.....

 به عدد: .....

به حروف: .....

ت)

دهتایی	یکی
.....	.....

 به عدد: .....

به حروف: .....

۸ نوشتن عددها را ادامه بده و جاهای خالی را کامل کن.

۹ هر کبوتر یک عدد را نشان می‌دهد. مانند نمونه، عدد قبل از آن و عدد بعد از آن را به حروف بنویس.

۱۰ در هر گلدان با رقم‌های داده شده، روی هر گل عدد دورقمی بنویس.

۱۱ با رقم‌های ۹، ۲ و ۰ چندتا عدد دورقمی می‌توان نوشت که رقم تکراری ندارند؟ آن‌ها را بنویس.

۱۲ در هر قسمت عدد خواسته شده را بنویس.

الف) عدد دورقمی که رقم دهگانش ۹ و رقم یکانش ۴ تا کم تر از دهگان باشد:

دهگان	یکان	به عدد: .....
		به حروف: .....

ب) عدد دورقمی که رقم یکانش ۳ و رقم دهگانش ۳ تا بیشتر از یکان باشد:

دهگان	یکان	به عدد: .....
		به حروف: .....

درس سوم: حل مسئله با رسم شکل

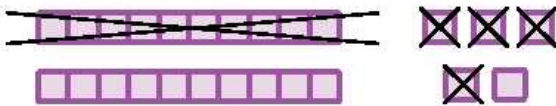
بعضی وقت‌ها با کشیدن شکل یا محور برای یک مسئله، می‌توانیم راحت‌تر آن را حل کنیم.

مثال در یک دسته گل، ۲۵ تا گل رُز است. اگر ۱۴ تا از آن‌ها قرمز و بقیه

صورتی باشند، چندتا از گل‌ها صورتی هستند؟

پاسخ هر گل را با یک نشان می‌دهیم؛ ۲۵ تا گل داریم پس ۲۵ تا می‌کشیم. ۱۴ تا گل قرمز را خط می‌زنیم.

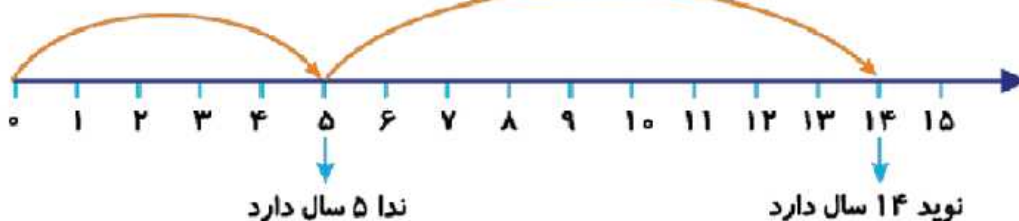
بقیه‌ی گل‌ها، یعنی ۱۱ تا، گل صورتی هستند.

مثال ندا، ۵ سال دارد. برادرش نوید، ۹ سال از او بزرگتر است. نوید چند سال دارد؟

پاسخ ابتدا به اندازه‌ی سن ندا (یعنی ۵ سال) ۵ واحد روی محور اعداد جلو می‌رویم، سپس دوباره ۹ واحد به

جلو می‌رویم تا سن نوید را به دست آوریم.

۹ سال به جلو می‌رویم

پرسش‌های درس ۳

۱۳ پدرام ۱۱ تا کتاب داستان دارد. پدرش برای او، ۹ تا کتاب علمی هم

خرید. پدرام روی هم چند تا کتاب داستان و علمی دارد؟

۱۴ در یک مهد کودک، ۴۵ تا بچه هستند. اگر ۲۲ تا از بچه‌ها پسر باشند، چند تا از بچه‌ها دختر هستند؟

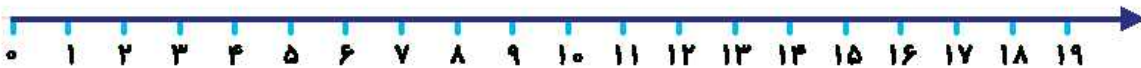
۱۵ مژده یک کتاب ۵۸ صفحه‌ای دارد. اگر او دیروز ۳۱ صفحه و امروز

۱۳ صفحه از کتاب را خوانده باشد، چند صفحه از کتاب را نخوانده است؟

۱۶ روی یک درخت ۱۸ تا گنجشک است. ۸ تا گنجشک پرواز کردند و از

روی درخت رفتند. الان چند تا گنجشک روی درخت است؟

پاسخ نامہ تشریحی

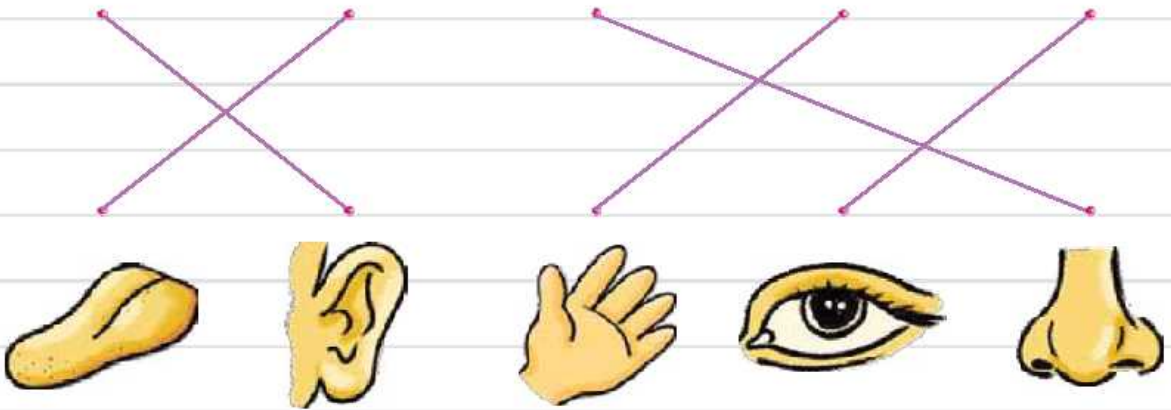

پاسخ‌نامه‌ی تشریحی علوم

پاسخ پرسش‌های درس ۱

۱ الف) گل، گیاه، پروانه، پرنده، درخت و ... ب) صدای پرندگان یا وزش باد پ) بوی خوش گل‌ها

حس بینایی   حس لامسه   حس بویایی   حس چشایی   حس شنوایی

۳ الف) یادداشت ب) ضرر

۴ به استفاده از حواس پنج‌گانه برای جمع‌آوری اطلاعات و شناخت محیط اطراف مشاهده‌ی دقیق می‌گوییم.

۵ تصاویر ← مداد، دفترچه یادداشت، ذره‌بین، دوربین عکاسی، خط‌کش و ...

۶ از تمامی حواس پنج‌گانه‌ی خود (بیشتر از حس بینایی و شنوایی کمک می‌گیریم).

شیرین	ترش	شور
سیب	لواشک	نمک
شیرینی و کیک	کیوی	آجیل شور
شکلات	آلوچه	خیارشور

۸ چشایی

۹ لامسه

۱۰ ۱) مشاهده‌ی دقیق محیط اطراف خود   ۲) یادداشت‌برداری از مشاهده‌های خود

۱۱ ۳) توجه به هشدارها برای چشیدن و بویدن

پاسخ پرسش‌های درس ۲

- ۱ کادرهای سبز ← ۱) دود خودروها ۲) دود حاصل از کارخانه‌ها
 کادرهای صورتی ← ۱) ورود فاضلاب کارخانه‌ها و منازل به آب رودخانه ۲) ریختن زباله در آب

۲ از بالا به پایین:

۳ الف) تفریح، کشاورزی، آشامیدن، شست‌وشو و تولید برق

ب) محل زندگی، آشامیدن و شست‌وشو

پ) محل زندگی، رشد و زنده ماندن

۴ انسان: باعث بیماری‌های تنفسی و ... می‌شود، در نتیجه زندگی انسان را به خطر می‌اندازد.

جانوران: باعث بیماری و از بین رفتن جانوران می‌شود.

گیاهان: باعث پژمردگی و خشک شدن گیاهان می‌شود.

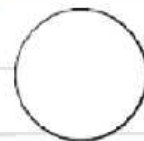
۵ الف) ۱) دود کارخانه‌ها ۲) دود حاصل از سوخت خودروها

ب) ۱) انتقال کارخانه‌ها به بیرون از شهر ۲) استفاده از وسایل نقلیه عمومی

پ) ۱) هنگام حمام کردن، مسواک زدن، شستن دست و صورت آب را یکسره باز نگذاریم. ۲) به جای شلنگ

آب، از سطل آب و دستمال برای شستن ماشین استفاده کنیم.

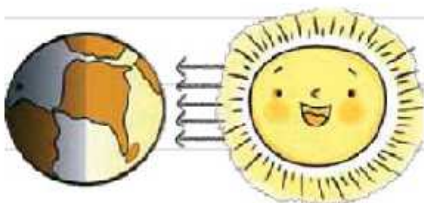
پاسخ پرسش‌های درس ۳

۱ شکل دایره

۲ زمین دارای ۲ نوع حرکت است: ۱) حرکت (گردش) زمین به دور خود ۲) حرکت (گردش) زمین به

دور خورشید

۳ الف) زمین - خورشید ب) روز - شب پ) دما - دماسنج ت) گرما - نور

۵ الف) زیرا تابش نور خورشید به تمام نقاط زمین یکسان نیست. حرکات زمین باعث می‌شود نور و گرمای

خورشید به طور مساوی به همه‌ی نقاط زمین نرسد.

ب) خیر - معمولاً روزها گرم‌تر از شب‌هاست. پ) بالا ت) پایین

پ) امروزه بیشتر از ماشین‌های صنعتی استفاده می‌شود ولی در گذشته بیشتر کارها برای تهیه‌ی نان با دست انجام می‌شد. با روش‌های امروزی مقدار بیشتری از انواع نان در مدت کوتاه‌تری تولید می‌شود و کیفیت بیشتری نیز دارد.

۵ کشاورز - نانوا - فروشنده‌ی نان - پدر و مادر

۶ نان را به اندازه بخریم - نان مرغوب تهیه کنیم - آن را در جای مناسب نگه‌داری کنیم و ...

پاسخ‌نامه‌ی تشریحی فارسی

پاسخ پرسش‌های درس ۱

۱ مشورت / داخل / سراغ

۲ همکار / هم‌کلاس / همراه / همراز

۳ الف) هم‌سفر: زهرا و زینب برای رفتن به شمال هم‌سفر شدند.

ب) همکار: آقای اکبری و آقای محمدی همکار هستند.

پ) همسایه: علی و حسین هر روز با پسرهای همسایه توپ بازی می‌کنند.

۴ الف) کتاب خوب مانند دوست خوب است. ب) دانش‌آموزان آرام و با نظم وارد کلاس می‌شدند. پ) برخی از

کتاب‌ها مفید هستند.

۵ صدای ا ← نماینده - نامه - کوچه - کتاب‌خانه - کلمه / صدای ه ← گروه - ماه - شبیه - راه - کلاه - نگاه

۶ الف) رایانه‌ای: بازی‌های رایانه‌ای هیجان‌زادی دارند.

ب) گروهی: بچه‌های کلاس دوم، کارهای گروهی زیادی انجام می‌دهند.

پ) کتاب‌خانه‌ای: او در کتاب‌خانه‌ای که مقابل مدرسه‌اش بود، ثبت‌نام کرد.

ت) نوشته‌ای: نوشته‌ای که روی دیوار بود، توجه مرا به خودش جلب کرد.

ث) جمله‌ای: من با کلمه‌ی «پدر» جمله‌ای ساختم.

ج) نگاهی: مادرم نگاهی به من کرد و لبخند زد.

۷ کلمه‌هایی که می‌توانند با «ای» ترکیب شوند.

گرفته + ای / نماینده + ای / مجله + ای / کتاب‌خانه + ای / ستاره + ای

۸ الف) پرنده‌ای ب) پنجره + ای پ) گروهی ت) کلاه + ی

پاسخ پرسش‌های درس ۲

- ۱ حوض / حال / هم‌فکری / همیشه / نماز خواندن
- ۲ الف) امام جماعت از کسانی که همکاری کرده بودند، تشکر کرد. ب) مردم محله‌ی ما بسیار خوش حال بودند.
- ۳ خ - خ ← خوش حال - باخبر - خارج - لبخند
- اب - ی ← بتایی - چراغانی - همکاری - هم‌فکری
- گ - گ ← گلدان - یکدیگر - گفت - گوش
- ۴ چراغانی - عکاسی - خوش حال
- ۵ بانظم: کسی که نظم دارد. / بادقت: کسی که دقت دارد. / باسلیقه: کسی که سلیقه دارد.
- ۶ الف) من همیشه به خواهر و برادر خود کمک می‌کنم.
- ب) چند نفر در مسجد شیرینی و شربت به مردم می‌دادند.
- پ) کلاس ما بیست و شش دانش‌آموز دارد.
- ۷ بی‌صدا ← خواهر - خواهش - خواست صدای او ← گروهی - موش - گوش
- صدای واو ← برویم - نوشت - روان صدای اُ ← خورد - خودکار - تو
- ۸ الف) باخبر / ب) باحوصله / پ) باارزش / ت) باحجاب

پاسخ پرسش‌های درس ۳

- ۱ الف) استراحت / ب) موجودات / پ) ناراحت / ت) کثیفش
- ۲ الف) میکروب‌ها در جاهای کثیف زندگی می‌کنند. ب) باید استراحت کنی تا دوباره سالم و شاداب شوی.
- پ) ما باید قبل از غذا خوردن دست‌هایمان را بشویم.

۳

همیشه خود را پاکیزه نگه داریم.

با میکروب‌ها بجنگد.

میکروب‌ها در جاهای کثیف زندگی می‌کنند.

خرس کوچولو تصمیم گرفت

خرس کوچولو شنیده بود

برای جنگیدن با میکروب‌ها بهتر است

۴ هم‌معنی‌ها ← تازه = جدید، نو / خوش حال = شاد / آموزگار = معلم

مخالف‌ها ← بانظم ≠ بی‌نظم / کثیف ≠ تمیز / بی‌سلیقه ≠ باسلیقه

۵ می‌خواهم - نفهمیده - خسته‌ام - شاداب - بی‌حوصله - ناراحت

۶ کسی است که سواد ندارد. ← بی‌سواد کسی است که هدف ندارد. ← بی‌هدف

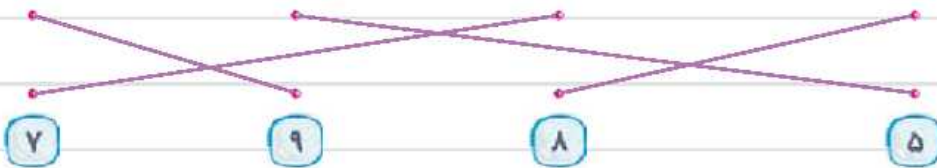
چیزی است که اهمیت ندارد. ← بی‌اهمیت

پاسخ‌نامه‌ی تشریحی ریاضی

پاسخ پرسش‌های فصل ۱

۱ هر آبنباتی را که می‌شماریم، روی آن خط می‌زنیم. تعداد آبنبات‌ها، ۱۷ تا است.

۴	۸	۵	۶

۲ تعداد توپ‌های آبی ۸ تا و تعداد توپ‌های قرمز ۷ تا است.

۷ کوچک‌تر از ۸ است

$$7 < 8$$

۸ بزرگ‌تر از ۷ است

۷ با توجه به هر شکل، جدولها را کامل می‌کنیم و عدد مربوط به آن را می‌نویسیم:

یکی	دهتایی	به عدد: ۲۲	یکی	دهتایی	به عدد: ۱۵
۲	۲	به حروف: بیست و دو	۲	۲	به حروف: پانزده
یکی	دهتایی	به عدد: ۵۸	یکی	دهتایی	به عدد: ۳۰
۸	۵	به حروف: پنجاه و هشت	۵	۳	به حروف: سی

۸ اعداد را یکی یکی می‌نویسیم: ۹۱-۹۰-۸۹-۸۸-۸۷-۸۶-۸۵-۸۴

۹ الف) ۱۸-۸۱-۱۱-۸۸

ب) ۶۶-۶۰، توجه کنید که «۶۰» را نمی‌توانیم بنویسیم، چون عدد دورقمی نیست.

۱۱ چون سؤال گفته رقم تکراری نداشته باشد، پس عددهای ۹۹ و ۲۲ را نمی‌نویسیم. ۹۲-۲۹-۹۰-۲۰

یکان	دهگان	به عدد: ۹۵	الف) ۱۲ تا ۴ کم تر از ۹ می‌شود ۵، پس:
۵	۹	به حروف: نود و پنج	

یکان	دهگان	به عدد: ۶۳	ب) ۳ تا بیشتر از ۳ می‌شود ۶، پس:
۳	۶	به حروف: شصت و سه	

۱۳ هر کتاب را با یک چوب خط نشان می‌دهیم. به ۱۱ کتاب داستان، ۹ تا کتاب علمی اضافه می‌کنیم:

۱۴ هر بچه را با یک نشان می‌دهیم:

از ۴۵ تا ، ۲۲ تا را خط می‌زنیم. ۲۳ تا باقی می‌ماند که تعداد دخترها است.

۱۵ هر صفحه کتاب را با یک نشان می‌دهیم. ابتدا ۳۱ تا را کنار می‌گذاریم،

سپس ۱۳ تا را کنار می‌گذاریم.

۱۴ تا باقی مانده است، یعنی ۱۴ صفحه از کتاب را نخوانده است.